

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**Αριθμός Γνωμοδότησης 61 / 2024
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
Α΄ ΤΑΚΤΙΚΗ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ
Συνεδρίαση της 26^{ης} Απριλίου 2024**

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Νίκη Μαριόλη, Πρόεδρος του Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Βασιλική Πανταζή, Στυλιανή Χαριτάκη, Δήμητρα Κεφάλα, Αντιπρόεδροι του Ν.Σ.Κ. και Κωνσταντίνα Χριστοπούλου, Ευαγγελία Σκαλτσά, Αγγελική Καστανά, Σταύρος Σπυρόπουλος, Βασίλειος Καραγεώργος, Διονύσιος Χειμώνας, Ιουλία Σφυρή, Ευτυχία Κασομένου, Παρασκευάς Χρυσοστομίδης, Ιωάννης Αλεξανδράκης, Νικόλαος Πατηνιώτης, Φωτεινή Δεδούση, Κωνσταντίνος Γεωργιάδης, Παναγιώτης Δημόπουλος, Χρυσούλα Τσιαβού, Παναγιώτης Πανάγος, Σπυρίδων Μαυρογιάννης, Ελένη Λευθεριώτου, Εμμανουέλα Πανοπούλου, Θωμάς Καζάκος, Μαρία-Λουΐζα Μπακαλάκου, Κωνσταντίνα Νασοπούλου, Ουρανία Πατσοπούλου, Γεωργία Μπουρδάκου, Θεόδωρος Στριλάκος, Αλεξάνδρα Δημητρακοπούλου, Γεωργία Παπαδάκη, Χρήστος Κοραντζάνης και Παντελεήμων Παπαδάκης, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητές: Γεωργία Παπαδάκη, Νομική Σύμβουλος του Κράτους και Νικόλαος Δημητρακόπουλος, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Αριθμός ερωτήματος: Το έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών, Γενικής Γραμματείας Δημοσιονομικής Πολιτικής του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, Γενικής Διεύθυνσης Δημοσιονομικής Πολιτικής και Προϋπολογισμού,

Διεύθυνσης Εισοδηματικής Πολιτικής, Τμήματος Γ΄, με αριθμό πρωτοκόλλου 2/77968/ΔΕΠ2/68494/2019/ΔΕΠ/8-12-2020.

Περίληψη Ερωτήματος: Ερωτάται: Α) Αν εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 1 του ν.δ. 65/1968 (Α΄ 303), όπως έχουν αντικατασταθεί με τις διατάξεις του άρθρου 16 του ν. 3648/2008 (Α΄ 38) και των με αριθμ. 2012186/1255/0022/15-7-1993 (Β΄ 528) και Φ. 840/3/128672/Σ.574/31-3-2014 (Β΄ 782) Αποφάσεων των Υπουργών Εθνικής Άμυνας και Οικονομικών, με τις οποίες προβλέπεται η καταβολή αποζημίωσης εκπαίδευσης και μηναίου επιδόματος στους δημοσίους υπαλλήλους και στους στρατιωτικούς των Ενόπλων Δυνάμεων, σπουδαστές της Σχολής Εθνικής Άμυνας και της Ανώτατης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου, και καθορίζονται τα σχετικά με την καταβολή των παροχών αυτών ζητήματα. Β) Σε καταφατική περίπτωση ποια θα είναι η βάση υπολογισμού των παραπάνω παροχών.

Στο πιο πάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Α΄ Τακτική Ολομέλεια) γνωμοδότησε ως ακολούθως:

Ιστορικό

1. Με το με αριθμό 2/9751/ΔΕΠ/27-4-2023 έγγραφο της Διεύθυνσης Εισοδηματικής Πολιτικής (Τμήμα Δ΄ - Εφαρμογής Ειδικών Μισθολογίων) της Γενικής Διεύθυνσης Δημοσιονομικής Πολιτικής και Προϋπολογισμού της Γενικής Γραμματείας Δημοσιονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών, που υπογράφεται από τον τότε Αναπληρωτή Υπουργό Οικονομικών, ζητήθηκε η παραπομπή του παραπάνω ερωτήματος, για το οποίο εκδόθηκε η με αριθμό 49/2021 Γνωμοδότηση του Α΄ Τμήματος του Ν.Σ.Κ., στην Ολομέλεια του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, όπου και εισάγεται σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 4 περ. ε΄ του άρθρου 7 του ν. 4831/2021 (Α΄ 170). Στο έγγραφο ερώτημα της Υπηρεσίας, όπως συμπληρώθηκε με το με αριθμό 2/48287/ΔΕΠ/3-3-2021 έγγραφό της, εκτίθεται το ακόλουθο πραγματικό:

2. Με το με αριθμό πρωτοκόλλου Φ.840/70/57065/Σ.15227/9-9-2019 έγγραφο του Γενικού Διευθυντή της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικού Σχεδιασμού και Υποστήριξης, Διεύθυνσης Οικονομικού, Τμήματος Οικονομικής Μέριμνας και Λογιστικού του Υ.ΕΘ.Α., προς την ερωτώσα Υπηρεσία, τέθηκε ζήτημα ορθής ερμηνείας της με αριθμό 2012186/1255/0022/15-7-1993 απόφασης των Υπουργών Εθνικής Άμυνας

και Οικονομικών και ειδικότερα της διάταξης της άρθρου 2 αυτής, με την οποία καθορίστηκε το ύψος του μηνιαίου επιδόματος που χορηγείται στους δημοσίους υπαλλήλους και τους στρατιωτικούς που είναι σπουδαστές της Σχολής Εθνικής Άμυνας ή της Ανώτατης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου, σύμφωνα με τη με αριθμό Φ.840/3/128672/Σ.574/31-3-2014 απόφαση των Αναπληρωτών Υπουργών Οικονομικών και Εθνικής Άμυνας για την αντιμετώπιση των πρόσθετων δαπανών που υποβάλλονται κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους, εκφράστηκε δε η άποψη ότι η παραπάνω διάταξη είναι «*αναχρονιστική λόγω του παρωχημένου χαρακτήρα*», των εννοιών που περιλαμβάνονται σ' αυτήν και, επομένως, ως βάση υπολογισμού του εν λόγω επιδόματος θα έπρεπε να λαμβάνεται ο βασικός μισθός που αντιστοιχεί στο μισθολογικό κλιμάκιο που έχει καταταχθεί ο εκπαιδευόμενος και το επίδομα να υπολογίζεται σε ποσοστό ανάλογα με την οικογενειακή του κατάσταση.

3. Επίσης, η αυτή ως άνω Υπηρεσία του Υ.Ε.Θ.Α., στο από 11-3-2021 και με αριθμό πρωτοκόλλου Φ.841/5/26933/11-3-2021 έγγραφό της, αναφέρει ότι η καταβολή των προαναφερόμενων παροχών στους στρατιωτικούς σπουδαστές των παραπάνω Σχολών δεν έχει ποτέ διακοπεί, ότι ως βάση υπολογισμού αυτών λαμβάνονται οι βασικοί μισθοί και η αυτόματη τιμαριθμική προσαρμογή (Α.Τ.Α), όπως είχαν διαμορφωθεί έως τις 31-12-1996 με τις διατάξεις του ν.1643/1986, ότι η παύση καταβολής τους, πριν την έκδοση σχετικού προεδρικού διατάγματος, θα δημιουργήσει σημαντικό πρόβλημα και θα αποτελέσει τροχοπέδη στις εκπαιδεύσεις του προσωπικού αυτού και τέλος ότι, μετά την έναρξη εφαρμογής του ν. 4354/2015, έχουν υποβληθεί μόνο δύο αιτήσεις μονίμων διοικητικών υπαλλήλων, σπουδαστών της Σ.ΕΘ.Α.

4. Ενόψει τούτων, η ερωτώσα Υπηρεσία έθεσε το ερώτημα που αναφέρεται στην περίληψη της παρούσας, διατυπώνει δε την άποψη, μεταξύ άλλων, ότι οι διατάξεις του άρθρου 1 του ν.δ. 65/1968 (Α' 303), όπως έχουν αντικατασταθεί από τις διατάξεις του άρθρου 16 του ν. 3648/2008 (Α' 38) και των με αριθμούς 2012186/1255/0022/15-7-1993 (Β' 528) και Φ.840/3/128672/Σ.574/ 31-3-2014 (Β' 782) Κοινών Υπουργικών Αποφάσεων, έχουν παύσει να ισχύουν, με βάση τη γενική καταργητική ρήτρα των διατάξεων της παραγράφου δ' του άρθρου 34 του ν. 4354/2015, άποψη την

οποία είχε εκφράσει και με προγενέστερο έγγραφό της για εκπαιδευτικό που επελέγη για φοίτηση στη Σ.ΕΘ.Α. το ακαδημαϊκό έτος 2016-2017¹.

5. Με βάση τα δεδομένα αυτά υποβλήθηκαν τα εκτιθέμενα στο εισαγωγικό τμήμα της παρούσας ερωτήματα, επί των οποίων εκδόθηκε η με αριθμό 49/2021 γνωμοδότηση του ΝΣΚ, με την οποία δόθηκε η απάντηση, ότι, όσον αφορά στους σπουδαστές της Σχολής Εθνικής Άμυνας, οι οποίοι έχουν την ιδιότητα του δημοσίου πολιτικού υπαλλήλου, οι επίμαχες διατάξεις έχουν καταργηθεί, ενώ εξακολουθούν να ισχύουν για τους στρατιωτικούς των Ενόπλων Δυνάμεων, σπουδαστές της Σχολής Εθνικής Άμυνας και της Ανώτατης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου, η δε βάση υπολογισμού των εν λόγω παροχών μετά την κατάργηση της ΑΤΑ, είναι ο μηνιαίος βασικός μισθός του άρθρου 50 του ν. 3205/2003, όπως καθοριζόταν μετά την αναπροσαρμογή του με το άρθρο 5 περ. β' του Κεφαλαίου Β' του ν. 3670/2008 (Α' 117).

Νομοθετικό πλαίσιο

6. Στο ν.1502/1950 *«Περί ρυθμίσεως των αποδοχών των τακτικών δημοσίων υπαλλήλων πολιτικών και στρατιωτικών»* (Α' 216), στο άρθρο 13 παρ. 2 εδ. β', όπως αυτό αντικαταστάθηκε από το άρθρο 1 του ν.δ. 376/1969 (Α' 267)², προβλέπεται ότι: *«Δια κοινής αποφάσεως των Υπουργών Εθνικής Αμύνης και Οικονομικών, καθορίζονται τα των αποζημιώσεων των εις Στρατιωτικής ή ετέρας οιασδήποτε Σχολάς ή Κέντρα Εκπαιδεύσεως μετακινούμενων στρατιωτικών προς φοίτησιν ή εκπαίδευσιν ως και των εκπαιδευτών».*

7. Στο ν.δ. 65/1968 *«Περί χορηγήσεως μηνιαίου επιδόματος εις σπουδαστάς της Σχολής Εθνικής Αμύνης»* (Α' 303), στο άρθρο 1, όπως αυτό αντικαταστάθηκε από το άρθρο 16 του ν. 3648/2008 *«Ρυθμίσεις θεμάτων αναπήρων πολέμου, προσωπικού του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας και άλλες διατάξεις»* (Α' 38), προβλέπεται ότι: *«Στους δημοσίους υπαλλήλους και στρατιωτικούς που είναι σπουδαστές της Σχολής Εθνικής Άμυνας (Σ.ΕΘ.Α) και της Ανώτατης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου (Α.ΔΙ.Σ.ΠΟ.) χορηγείται μηνιαίο επίδομα για την αντιμετώπιση των πρόσθετων δαπανών στις οποίες*

¹ Το με αριθμ. πρωτ.2/77780/2017/ΔΕΠ/27-3-2018 έγγραφό της, σε απάντηση του με αριθμ. πρωτ. 9923/16-10-2017 εγγράφου της Δ/σης Π/θμιας Εκπ/σης Γ'Αθήνας.

² «Περί αντικαταστάσεως του εδαφίου β' της παρ. 2 του άρθρου 13 του α.ν. 1502/1950».

υποβάλλονται κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους, εφόσον δεν δικαιούνται αποζημίωση εκπαίδευσης. Το ύψος του επιδόματος αυτού ορίζεται εκάστοτε με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εθνικής Άμυνας».

8. Στη με αριθμό 2012186/1255/0022/15-7-1993 (Β' 528) Απόφαση των Υπουργών Εθνικής Άμυνας και Οικονομικών, που εκδόθηκε δυνάμει των παραπάνω εξουσιοδοτικών διατάξεων του ν.1502/1950 και του ν.δ. 65/1968³, ορίζεται ότι:

«Άρθρο 1

Οι Στρατιωτικοί των Ενόπλων Δυνάμεων μετακινούμενοι για φοίτηση ή εκπαίδευση σε Σχολές ή Κέντρα Εκπαιδεύσεως που λειτουργούν σε άλλες φρουρές, δικαιούνται λόγω των πρόσθετων επιβαρύνσεων που προκύπτουν από τις κινήσεις αυτές, των παρακάτω αποζημιώσεων που καθορίζονται σε ποσοστά στο ΒΜ κάθε ενός και στην αναλογούσα στο ΒΜ ΑΤΑ από 1.5.1984 συν την εκάστοτε χορηγούμενη: α. Έγγαμοι με ένα τουλάχιστο παιδί ή σε χηρεία ή σε διάζευξη με περισσότερα από ένα παιδιά 50% , β. Έγγαμοι χωρίς παιδιά και σε χηρεία ή διάζευξη με ένα παιδί 40%, γ. Άγαμοι ή σε χηρεία ή διάζευξη χωρίς παιδιά 30%.». 2. Η κατά την προηγούμενη παράγραφο αποζημίωση χορηγείται κατά ανώτατο όριο επί εξάμηνο, με εξαίρεση στους φοιτούντες στις Σχολές Εθνικής Άμυνας και Πολέμου στους οποίους παρέχεται επί δωδεκάμηνο κατά ανώτατο όριο. 3.....4.....5. Στρατιωτικοί κινούμενοι σε άλλες φρουρές, για φοίτηση σε Σχολές ή Κέντρα Εκπαιδεύσεως, για χρόνο μεγαλύτερο του εξαμήνου (εκτός των καλούμενων για φοίτηση στις Σχολές Εθν. Αμύνης και Πολέμου), θεωρούνται ότι κινούνται λόγω τοποθέτησης, δικαιούμενοι οδοιπορικών της οικείας περιπτώσεως, καθώς και μετακλήσεως της οικογένειάς των, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις 6....

Άρθρο 2

1. Παρέχεται στους Σπουδαστές Σχολής Εθν. Αμύνης Στρατιωτικούς και Δημοσίους υπαλλήλους, μηνιαίο επίδομα, εφόσον δεν δικαιούνται αποζημιώσεως εκπαιδεύσεως, στα παρακάτω ποσοστά επί του εκάστοτε βασικού τους μηνιαίου μισθού, συν την αναλογούσα στο ΒΜ ΑΤΑ από 1.5.1984 και στην εκάστοτε χορηγούμενη. α) Έγγαμοι γενικά 35% β) Άγαμοι 25%. 2.Οι

³ Πριν από την 2012186/1255/0022/15-07-1993 Κ.Υ.Α. είχε εκδοθεί, δυνάμει της ίδιας εξουσιοδοτικής διάταξης, η με αριθμό 131503/5207/12/30-10-1978 Κ.Υ.Α (Β' 938).

Δημόσιοι υπάλληλοι που μετακινούνται στη ΣΕΘΑ για φοίτηση από απόσταση άνω των 25χιλ. δικαιούνται μηνιαίου επιδόματος εκπαίδευσης της παρ.1 του άρθρου 1 της παρούσης.

Άρθρο 3

1. Εφόσον παρέχεται στέγη η δικαιούμενη αποζημίωση μειώνεται στο μισό.

2...».

9. Στο άρθρο 1 παρ. 1 και 2 του ν.δ. 91/1973 «περί Σχολής Εθνικής Αμύνης» (Α' 169), προβλέπεται ότι: « 1. Η υφιστάμενη Σχολή Εθνικής Αμύνης αποτελεί Υπηρεσίαν του Υπουργείου Εθνικής Αμύνης και υπάγεται υπό το Αρχηγείον Ενόπλων Δυνάμεων. 2. Αποστολή της Σχολής είναι η επιμόρφωσις αξιωματικών των Ενόπλων Δυνάμεων, της Χωροφυλακής, του Λιμενικού Σώματος, της Αστυνομίας Πόλεων ως και Υπαλλήλων των Υπουργείων και των καθ' οιονδήποτε τρόπον σχετιζομένων με την πολιτική άμυνα της χώρας, Οργανισμών και Επιχειρήσεων δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου επί τω σκοπώ όπως ούτοι καταστούν ικανοί να χειρίζονται θέματα Εθνικής Αμύνης εν τω πλαισίω των αρμοδιοτήτων των...».

10. Στα άρθρα 1 παρ. 1, 3 παρ. 2 και 3 και 4 παρ. 1 και 2 του π.δ. 42/2021 «Οργανισμός Σχολής Εθνικής Άμυνας (Σ.ΕΘ.Α.)» (Α' 104), με το άρθρο δεύτερο του οποίου καταργήθηκε ο μέχρι τότε Οργανισμός της Σχολής π.δ. 153/2004 (Α' 111), προβλέπεται ότι:

«Άρθρο 1 Αποστολή

1. Αποστολή της Σχολής είναι η παροχή εκπαίδευσης επί θεμάτων εθνικής άμυνας και αμυντικών στρατηγικών σπουδών στους αξιωματικούς των Ενόπλων Δυνάμεων (ΕΔ), της Ελληνικής Αστυνομίας (ΕΛ.ΑΣ.), του Πυροσβεστικού Σώματος (Π.Σ.), του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής (Λ.Σ.-ΕΛ.-ΑΚΤ.), καθώς και στο προσωπικό των Υπουργείων, οργανισμών και επιχειρήσεων δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου που σχετίζονται με την πολιτική άμυνα της χώρας, με σκοπό:

α. την κατάρτιση στελεχών ικανών να αναλαμβάνουν επιτελικές- ηγετικές θέσεις, ανταποκρινόμενοι στο χειρισμό θεμάτων στρατηγικής, εθνικής άμυνας και ασφάλειας, β. την καλλιέργεια πνεύματος συναντίληψης, συνεργασίας και συνέργειας μεταξύ των Κλάδων των ΕΔ, των Σωμάτων Ασφαλείας, του Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. και των φορέων του ευρύτερου δημόσιου και ιδιωτικού τομέα που σχετίζονται με την πολιτική άμυνα της χώρας.

Άρθρο 3 Οικονομικά

1.... 2. Οι δαπάνες λειτουργίας της Σχολής βαρύνουν τον προϋπολογισμό του ΥΠΕΘΑ/ΓΕΣ στον οποίο εγγράφονται οι αντίστοιχες πιστώσεις. Οι δαπάνες αυτές καλύπτονται από το ΓΕΕΘΑ και τα Γενικά Επιτελεία (ΓΕ) των Κλάδων, ανάλογα με τον αριθμό των φοιτούντων κάθε εκπαιδευτικής σειράς που προέρχονται από αυτά.

3. Οι δαπάνες του προσωπικού της Σχολής και των εκπαιδευομένων που ανήκουν στα Γενικά Επιτελεία για ασκήσεις, εκπαιδευτικές επισκέψεις και εκπαιδευτικά ταξίδια εσωτερικού ή εξωτερικού βαρύνουν τον ετήσιο προϋπολογισμό της Σχολής, ενώ οι δαπάνες των εκπαιδευομένων των άλλων φορέων βαρύνουν τους προϋπολογισμούς των Υπουργείων και οργανισμών, από τους οποίους αυτοί προέρχονται.

Άρθρο 4 Γενικές αρχές εκπαίδευσης

1. Η εκπαίδευση υλοποιείται σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες του ΓΕΕΘΑ και το Γενικό Πρόγραμμα Σπουδών (ΓΠΣ). Με βάση τα ανωτέρω, συντάσσεται το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (ΑΠΣ) για κάθε Εκπαιδευτική Σειρά (ΕΣ).

2. Η φοίτηση πραγματοποιείται είτε διά παρουσίας (ΦΔΠ), οπότε οι σπουδαστές ανήκουν στη δύναμη της Σχολής, είτε εξ αποστάσεως (ΦΕΑ), οπότε οι σπουδαστές δεν ανήκουν στη δύναμή της».

11. Στο άρθρο 1 παρ. 1 και 2 του ν. 3186/2003 «Ανώτατη Διακλαδική Σχολή Πολέμου» (Α' 230), ορίζεται ότι: «1. Ιδρύεται Ανώτατη Διακλαδική Σχολή Πολέμου (Α.ΔΙ.Σ.ΠΟ) με έδρα τη Θεσσαλονίκη. Η Σχολή αποτελεί Υπηρεσία του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας και υπάγεται στο Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας (Γ.Ε.ΕΘ.Α)... 2. Η Σχολή, για την επίτευξη των σκοπών της Εθνικής Άμυνας, παρέχει διακλαδική εκπαίδευση επιχειρησιακού και στρατηγικού επιπέδου, καθώς και επιμόρφωση σε βασικά θέματα γεωπολιτικής σε ανώτερους αξιωματικούς των τριών Κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων (Ε.Δ), με σκοπό την προαγωγή της ικανότητάς τους».

12. Στα άρθρα 1 παρ. 1, 3 παρ. 2 και 4 παρ. 6 του π.δ. 33/2020 «Κύρωση Οργανισμού Ανώτατης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου (Α.ΔΙ.Σ.ΠΟ)» (Α' 60)⁴ ορίζεται ότι:

«Άρθρο 1 Αποστολή και σκοποί της Α.ΔΙ.Σ.ΠΟ.

1. Αποστολή της Α.ΔΙ.Σ.ΠΟ. είναι η παροχή διακλαδικής εκπαίδευσης σε ανώτερους αξιωματικούς των τριών κλάδων και των Κοινών Σωμάτων (Κ.Σ.) των Ενόπλων Δυνάμεων (Ε.Δ.), σε αξιωματικούς της Ελληνικής Αστυνομίας (ΕΛ.ΑΣ.), του Πυροσβεστικού Σώματος (Π.Σ.) και του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής (Λ.Σ. - ΕΛ.ΑΚΤ.) καθώς και σε αξιωματικούς ξένων κρατών, επί στρατιωτικών και ακαδημαϊκών θεμάτων, συναφών με τα καθήκοντα που θα αναλάβουν να εκτελέσουν μετά την αποφοίτησή τους.

Άρθρο 3 Οικονομικά

1...2. Οι σπουδαστές της Σχολής δικαιούνται αποζημίωση εκπαίδευσης για το χρόνο φοίτησής τους με φυσική παρουσία, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και τις σχετικές διαταγές του Γ.Ε.ΕΘ.Α.

Άρθρο 4 Επιλογή σπουδαστών - διάρκεια φοίτησης

1.. 2... 6. Η φοίτηση αρχίζει το μήνα Σεπτέμβριο και διαρκεί δέκα (10) τουλάχιστον μήνες, οι οποίοι λογίζονται ως ένα (1) εκπαιδευτικό έτος. .. ».

13. Στο άρθρο μόνο της με αριθμό Φ.840/3/128672/Σ.574/31-3-2014 απόφασης των Αναπληρωτών Υπουργών Οικονομικών και Εθνικής Άμυνας (Β' 782), προβλέπεται ότι: «Στις διατάξεις του άρθρου 2 της υπ' αριθμ. 2012186/1255/0022/2.7.1993 κοινής υπουργικής απόφασης των Υπουργών Εθνικής Άμυνας και Οικονομικών (Β' 528) υπάγονται και οι σπουδαστές της Ανώτατης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου (Α.ΔΙ.Σ.ΠΟ.)».

14. Στο ν. 3205/2003 «Μισθολογικές ρυθμίσεις λειτουργών και υπαλλήλων του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α., μονίμων στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και αντιστοίχων της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού και Λιμενικού Σώματος και άλλες συναφείς διατάξεις (Α' 297/ 23-12-2003)⁵ οριζόταν ότι:

⁴ Με το άρθρο δεύτερο του προεδρικού αυτού διατάγματος καταργήθηκε ο μέχρι τότε Οργανισμός της Σχολής π.δ. 251/2004 (Α' 236).

⁵ Ιδιαίτερες, μισθολογικές χαρακτήρα, ρυθμίσεις για τους αξιωματικούς, ανθυπασπιστές και μονίμους και εθελοντές οπλίτες των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας περιελήφθησαν, αρχικώς, στις διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 5 του ν. 754/1978 (Α' 17). Στη συνέχεια, με τις διατάξεις του ν. 1643/1986 (Α' 126), που επικαλείται το ΥΕΘΑ στο από 11-3-2021 έγγραφό του, επιχειρήθηκε η αναμόρφωση του μισθολογικού καθεστώτος των

«ΜΕΡΟΣ Α΄ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΔΗΜΟΣΙΟΥ, Ν.Π.Δ.Δ. ΚΑΙ Ο.Τ.Α.

Άρθρο 1 Έκταση εφαρμογής

1. Στις διατάξεις του Μέρους Α΄ υπάγονται οι μόνιμοι και δόκιμοι πολιτικοί υπάλληλοι: α. του Δημοσίου, β. ... γ... δ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ ΜΟΝΙΜΑ ΣΤΕΛΕΧΗ ΤΩΝ ΕΝΟΠΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ, ΤΟΥ ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΛΙΜΕΝΙΚΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ

Άρθρο 50 Βασικός μισθός

1. Ο μηνιαίος βασικός μισθός όλων των βαθμών της κλίμακας της ιεραρχίας των μόνιμων στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων, της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού και του Λιμενικού Σώματος καθορίζεται με βάση το βασικό μισθό του βαθμού του Ανθυπολοχαγού και αντιστοίχων, ο οποίος πολλαπλασιάζεται με τους παρακάτω συντελεστές και στρογγυλοποιείται στην πλησιέστερη μονάδα ευρώ. 2. Οι συντελεστές προσδιορισμού των βασικών μισθών της παραγράφου 1 είναι οι εξής:.....».

Ο βασικός μισθός του βαθμού του Ανθυπολοχαγού αναπροσαρμόστηκε στη συνέχεια με το άρθρο 5 περ. β΄ του Κεφαλαίου Β΄ του ν. 3670/2008 (Α΄ 117).

15. Στα άρθρα 1, 2, 11, 15 και 27 του Μέρους Β΄ της Παραγράφου Δ της Υποπαραγράφου Δ9 «Δαπάνες μετακινούμενων εντός και εκτός Επικρατείας» του ν. 4336/2015 «Συνταξιοδοτικές διατάξεις- Κύρωση του Σχεδίου Σύμβασης Οικονομικής Ενίσχυσης από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας και ρυθμίσεις για την υλοποίηση της Συμφωνίας Χρηματοδότησης» (Α΄ 94) προβλέπεται ότι:

«Άρθρο 1 Ορισμοί

Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου, οι πιο κάτω όροι έχουν την ακόλουθη έννοια: 1. Δαπάνες μετακίνησης: τα ποσά που αναγνωρίζει ο φορέας για: α. τα έξοδα κίνησης, β. τα έξοδα διανυκτέρευσης, γ. την ημερήσια αποζημίωση, δ... και ε. 2... 3... 4. Ημερήσια αποζημίωση: το χρηματικό ποσό, το οποίο καταβάλλεται στον μετακινούμενο για την κάλυψη κυρίως των εξόδων διατροφής, κατά τη μετακίνηση και παραμονή του εκτός έδρας.

Άρθρο 2 Πεδίο εφαρμογής

στρατιωτικών των ενόπλων δυνάμεων και των αντιστοίχων της Ελληνικής Αστυνομίας και του Λιμενικού Σώματος και η εισαγωγή ενός μισθολογίου αποκλειστικής για αυτούς εφαρμογής εκτεταμένες αλλαγές του οποίου επήλθαν στη συνέχεια με τον ν. 2448/1996 (Α΄ 279).

Στις διατάξεις του παρόντος νόμου υπάγονται οι μετακινούμενοι με οποιαδήποτε ιδιότητα, με εντολή φορέα του Δημοσίου, όπως αυτός ορίζεται στην παρ. στ' του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143),, στο εσωτερικό ή το εξωτερικό, για εκτέλεση ή παροχή υπηρεσίας, ειδική αποστολή, για συμμετοχή σε ημερίδες, διημερίδες, συνέδρια, σεμινάρια, εκπαίδευση και μετεκπαίδευση, καθώς και οι μετατιθέμενοι, αποσπώμενοι ή τοποθετούμενοι.

Άρθρο 11 Ημερήσια αποζημίωση

1. Η ημερήσια αποζημίωση ορίζεται στο ποσό των σαράντα (40) ευρώ, ανεξάρτητα από τη θέση ή το βαθμό του μετακινουμένου. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 5⁶ του άρθρου 10 της υποπαραγράφου Δ.9 της παραγράφου Δ του άρθρου 2 του ν. 4336/2015, ποσά ημερήσιας αποζημίωσης υψηλότερα από αυτό της παρούσας παραγράφου, από όπου και αν προβλέπονται, παύουν να ισχύουν⁷.

Άρθρο 15 Δαπάνες μετακίνησης στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας, όπως διαμορφώθηκε με το άρθρο 87 του ν. 4864/2021 (Α' 237/2-12-2021) αφού διαγράφηκαν η φράση «εντός αποκλειστικής προθεσμίας» του πρώτου εδαφίου και το τρίτο εδάφιο αυτού⁸,
«Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Οικονομικών, Εθνικής Άμυνας, Εσωτερικών, Υποδομών και Μεταφορών,

⁶ Η διάταξη, αφορά τους «τους μετακινούμενους με εντολή του Εθνικού Θεάτρου, του Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος («Κ.Θ.Β.Ε.») και των Δημοτικών Περιφερειακών Θεάτρων της χώρας («ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.»), (εφεξής θέατρα) σε απόσταση μεγαλύτερη των 50 χιλιομέτρων από την έδρα τους αναγνωρίζονται έξοδα διανυκτέρευσης,», έχει δε αντικατασταθεί με το άρθρο 22 ν. 4483/2017(Α' 107).

⁷ Το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο τρίτο παράγραφος 2 του ν. 4405/2016 (Α' 129).

⁸ Πριν την τροποποίησή της, η διάταξη είχε ως ακολούθως: «α. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Οικονομικών, Εθνικής Άμυνας, Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης (πρώην Δημοσίας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη) και Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού (πρώην Ναυτιλίας και Αιγαίου), εντός αποκλειστικής προθεσμίας εννέα (9) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος, καθορίζονται το ύψος, οι όροι και οι προϋποθέσεις καταβολής των δαπανών μετακίνησης εσωτερικού και η αποζημίωση εκπαίδευσης στα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας. Μέχρι την έκδοση του προεδρικού διατάγματος του προηγούμενου εδαφίου, εξακολουθεί να ισχύει το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο που καθορίζει τον τρόπο αποζημίωσης των μετακινήσεων των ανωτέρω στελεχών. Στην περίπτωση μη έκδοσης του ως άνω προεδρικού διατάγματος, εντός της ανωτέρω προθεσμίας, εφαρμογή έχουν οι διατάξεις του παρόντος νόμου» Η παραπάνω αποκλειστική προθεσμία για την έκδοση του προεδρικού διατάγματος παρατάθηκε αρχικά μέχρι τις 30-6-2017 (με το άρθρο 62 του ν. 4430/2016 Α' 205), στη συνέχεια μέχρι τις 30-6-2018 (με το άρθρο 36 παρ. 6 του ν. 4484/2017 Α' 110), τις 31-12-2018 (με το άρθρο 65 παρ. 1 του ν. 4554/2018, Α' 130), τις 31-12-2020 (με το άρθρο 55 του ν. 4701/2020, Α' 128) και τέλος με το άρθρο 32 του ν. 4772/2021 (Α' 17) παρατάθηκε μέχρι τις 31-12-2021.

Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής και Τουρισμού, καθορίζονται το ύψος, οι όροι και οι προϋποθέσεις καταβολής των δαπανών μετακίνησης εσωτερικού και η αποζημίωση εκπαίδευσης στα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας. Μέχρι την έκδοση του προεδρικού διατάγματος του προηγούμενου εδαφίου, εξακολουθεί να ισχύει το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο που καθορίζει τον τρόπο αποζημίωσης των μετακινήσεων των ανωτέρω στελεχών».

Άρθρο 27 Κατάργηση διατάξεων

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου καταργούνται τα άρθρα 1 έως 24 και 32 του ν. 2685/1999 (Α΄35) με την επιφύλαξη της παρ. 4 του άρθρου 23 του παρόντος, καθώς και κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη που αντίκειται στις διατάξεις του νόμου αυτού ή ρυθμίζει διαφορετικά τα θέματα που διέπονται από αυτόν, καθώς και οι κατ' εξουσιοδότηση αυτών εκδοθείσες υπουργικές αποφάσεις».

16. Στο ν. 4270/2014 «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις» (Α΄143), στο άρθρο 14 παρ. 1 περίπτ. στ΄, στην οποία η παραπάνω διάταξη του άρθρου 2 του ν. 4336/2015 παραπέμπει, ορίζεται ότι: «στ. Κεντρική Διοίκηση ή Δημόσιο ή Κράτος: περιλαμβάνει την Προεδρία της Δημοκρατίας, τα Υπουργεία και τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, καθώς και τις Ανεξάρτητες Αρχές που δεν έχουν νομική προσωπικότητα.»

17. Στο άρθρο 65 παρ. 1 εδάφιο γ΄ του ν. 4554/2018 (Α΄130) «Ρυθμίσεις για τη μετακίνηση των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας και τροποποίηση του άρθρου 22 του ν. 4354/2015» ορίζεται ότι: «γ. Έως την έκδοση του προεδρικού διατάγματος του άρθρου 15 του Κεφαλαίου Β΄ της υποπαραγράφου Δ9 της παρ. Δ΄ του άρθρου 2 του ν. 4336/2015, για τον καθορισμό του τρόπου, του ύψους, των όρων και προϋποθέσεων των δαπανών μετακίνησης των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας εφαρμόζεται το νομοθετικό καθεστώς που ίσχυε κατά τις 31.12.2015. Η παρούσα διάταξη ισχύει από 1.1.2016».

18. Στο άρθρο 7 του ν. 4354/2015 «Διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, μισθολογικές ρυθμίσεις και άλλες επείγουσες διατάξεις εφαρμογής της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων» (Α΄ 176), προβλέπεται ότι:

«ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, Μισθολογικές ρυθμίσεις των υπαλλήλων του Δημοσίου,....

Άρθρο 7 Πεδίο εφαρμογής

1. Στις διατάξεις του παρόντος υπάγονται οι μόνιμοι και δόκιμοι πολιτικοί δημόσιοι υπάλληλοι καθώς και οι υπάλληλοι με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου και ορισμένου χρόνου: α) των φορέων της περίπτωσης στ΄ της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α΄ 143), β....ιη...ιθ...2. Δεν υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος: α)....γ) οι κατηγορίες υπαλλήλων ή λειτουργών που ορίζονται στις διατάξεις του Μέρους Β΄ του ν. 3205/2003 (Α΄ 297), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, καθώς και οι εν γένει αμειβόμενοι με ειδικά μισθολόγια, με την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 15 και 28⁹ δ)....στ)....».

19. Στα άρθρα 123 παρ. 1, 124, 125, 127, όπως ισχύει μετά την προσθήκη των παραγράφων ΚΑ με το άρθρο 34 του ν. 4964/2022 (Α΄150) και ΚΒ με το άρθρο 80 παρ. 1 του ν. 5079/2023 (Α΄ 215), και 160 του ν. 4472/2017 «Συνταξιοδοτικές διατάξεις Δημοσίου και τροποποίηση διατάξεων του ν. 4387/2016, μέτρα εφαρμογής των δημοσιονομικών στόχων και μεταρρυθμίσεων, μέτρα κοινωνικής στήριξης και εργασιακές ρυθμίσεις, Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2018-2021 και λοιπές διατάξεις» (Α΄ 74), προβλέπεται ότι:

«Μέρος ΣΤ΄ Μισθολογικές ρυθμίσεις ειδικών κατηγοριών λειτουργών και υπαλλήλων του Δημοσίου, ν.π.δ.δ. και ν.π.ι.δ, καθώς και των στελεχών των ενόπλων δυνάμεων και αντιστοίχων της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού και Λιμενικού Σώματος – Ελληνικής Ακτοφυλακής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

Άρθρο 123 Πεδίο εφαρμογής

Στις διατάξεις του παρόντος νόμου υπάγονται: 1.Τα Στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων και αντιστοίχων της Ελληνικής Αστυνομίας και του Πυροσβεστικού και Λιμενικού Σώματος – Ελληνικής Ακτοφυλακής 2....3...4...5...6...7...

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΣΤΕΛΕΧΗ ΤΩΝ ΕΝΟΠΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΛΙΜΕΝΙΚΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ-ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΚΤΟΦΥΛΑΚΗΣ προβλέπεται ότι:

⁹ Αναφέρονται στην οικογενειακή παροχή και στο ανώτατο όριο αποδοχών, αντίστοιχα.

Άρθρο 124 Κατηγορίες μισθολογικής κατάταξης

Για τη μισθολογική κατάταξη των μονίμων στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας δημιουργούνται τέσσερις (4) κατηγορίες, ... Οι κατηγορίες αυτές διακρίνονται ως εξής: Α....Δ....

Άρθρο 125 Βασικός μισθός¹⁰

Οι μηνιαίοι βασικοί μισθοί όλων των ως άνω στελεχών ανά κατηγορία κατάταξης διαμορφώνονται ως εξής:....

Άρθρο 127 Επιδόματα

Πέρα από το βασικό μισθό του προηγούμενου άρθρου παρέχονται και τα εξής επιδόματα και παροχές κατά μήνα: Α....Κ. Πέρα από τα επιδόματα, παροχές και αποζημιώσεις που προβλέπονται από τις διατάξεις του άρθρου αυτού, όλες οι άλλες παροχές, επιδόματα και αποζημιώσεις με οποιαδήποτε ονομασία, που προβλέπονται από άλλες γενικές ή ειδικές διατάξεις καταργούνται.

ΚΑ. Το πυροσβεστικό προσωπικό Γενικών Καθηκόντων που εκτελεί περιπολίες ή υπηρετεί σε Πεζοπόρα Τμήματα κατά τη διάρκεια της τρέχουσας αντιπυρικής περιόδου δύναται, για την κάλυψη των αυξημένων επιχειρησιακών αναγκών δασοπυρόσβεσης, και εφόσον η κατηγορία κινδύνου εκδήλωσης πυρκαγιάς ορίζεται ως υψηλή (3), πολύ υψηλή (4) ή κατάσταση συναγερμού (5) στα γεωγραφικά όρια της Περιφερειακής Πυροσβεστικής Διοίκησης όπου ανήκει, να διατίθεται για εκτέλεση πρόσθετης υπηρεσίας, εφόσον το επιθυμεί, κατόπιν έγκρισης του οικείου Διοικητή, μέχρι τέσσερα (4) οκτώωρα τον μήνα, πέραν του προβλεπόμενου ωραρίου εργασίας, με την καταβολή αποζημίωσης. Η εν λόγω αποζημίωση ορίζεται στο ύψος που προβλέπεται για την πέραν του πενθημέρου εργασία του προσωπικού αυτού, προσαυξημένη κατά είκοσι τοις εκατό (20%) και χορηγείται με τις ίδιες προϋποθέσεις. Σε κάθε περίπτωση, το ως άνω προσωπικό δύναται να εκτελεί έως δώδεκα (12) επιπλέον οκτώωρα καθ' όλη τη διάρκεια της αντιπυρικής περιόδου.

ΚΒ. Στο προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας, το οποίο απασχολείται αποδεδειγμένα, κατόπιν απόφασης του κατά περίπτωση αρμόδιου οργάνου, σε μέτρα τάξης, ασφάλειας και τροχαίας για τη διεξαγωγή εγχώριων αθλητικών

¹⁰ Ο βασικός μισθός αναδιαμορφώθηκε με το άρθρο 91 παρ. 2 του ν. 5036/23 (Α' 77) και το άρθρο 20 παρ. 1ε του ν. 5024/23 (Α' 136).

συναντήσεων επαγγελματικής κατηγορίας ποδοσφαίρου ανδρών Super league 1 και διεθνών διασυλλογικών αθλητικών συναντήσεων ποδοσφαίρου ανδρών χορηγείται ειδική αποζημίωση. Η ίδια αποζημίωση χορηγείται στο ως άνω προσωπικό, το οποίο απασχολείται αποδεδειγμένα σε μέτρα τάξης, ασφάλειας και τροχαίας για τη διεξαγωγή εγχώριων αθλητικών συναντήσεων επαγγελματικών κατηγοριών και κυπέλλου Ελλάδος ποδοσφαίρου, καλαθοσφαίρισης, πετοσφαίρισης, χειροσφαίρισης και υδατοσφαίρισης, διεθνών διασυλλογικών αθλητικών συναντήσεων καλαθοσφαίρισης, πετοσφαίρισης, χειροσφαίρισης και υδατοσφαίρισης και διεθνών αθλητικών συναντήσεων εθνικών ομάδων ποδοσφαίρου, καλαθοσφαίρισης, πετοσφαίρισης, χειροσφαίρισης και υδατοσφαίρισης, με την προϋπόθεση ότι ο βαθμός επικινδυνότητάς τους απαιτεί την ανάπτυξη έντονων αστυνομικών μέτρων. Η αποζημίωση αυτή ανέρχεται στο ποσό των τριάντα (30) ευρώ για κάθε ημέρα απασχόλησης και η αμοιβή χορηγείται μέχρι του ορίου των 83.300 συνολικά ημερών απασχόλησης, ετησίως. Το ετήσιο ποσό των πιστώσεων για την ως άνω ειδική αποζημίωση δεν μπορεί να υπερβαίνει τα δύο εκατομμύρια πεντακόσιες χιλιάδες (2.500.000,00) ευρώ. Για την καταβολή της ως άνω αποζημίωσης υποβάλλονται στη Διεύθυνση Εκκαθάρισης Μισθοδοσίας της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών και Επιτελικού Σχεδιασμού του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, στο τέλος κάθε μήνα ονομαστικές καταστάσεις με τα απαραίτητα στοιχεία της πραγματοποιηθείσας ως άνω αποζημίωσης, σύμφωνα με τα τηρούμενα υπηρεσιακά βιβλία, υπογεγραμμένες από τον Προϊστάμενο της οικείας Υπηρεσίας.»

Άρθρο 160 Καταργούμενες διατάξεις

Από την έναρξη ισχύος των διατάξεων του παρόντος νόμου καταργούνται οι διατάξεις: α) των άρθρων 15, 34 ως 44 και 46 έως 54 του ν. 3205/2003 β)....γ).....δ).....ε).....στ).....ζ).....η).....θ) Κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη κατά το μέρος που αντίκειται στις διατάξεις του παρόντος ή κατά το μέρος που ρυθμίζει με διαφορετικό τρόπο τα θέματα που διέπονται από αυτόν».

20. Στο άρθρο 37 του ν. 5079/2023 «Οργανωτικές και διαδικαστικές διατάξεις για την ανάπτυξη, παρεμβάσεις για την ενίσχυση της δίκαιης αναπτυξιακής μετάβασης και άλλες επείγουσες διατάξεις» (Α΄ 215) προβλέπεται: «Από 1η Ιανουαρίου 2024 και μέχρι την έκδοση του διατάγματος του άρθρου 15 της υποπαρ. Δ9 της παρ. Δ του άρθρου 2 του ν. 4336/2015 (Α΄ 94) για τη

χιλιομετρική αποζημίωση και τα έξοδα διανυκτέρευσης εσωτερικού, κατά τις μετακινήσεις των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας, εφαρμόζονται αναλογικά το άρθρο 8 της υποπαρ. Δ9 της παρ. Δ' του άρθρου 2 του ν. 4336/2015 και η παρ. 2 του άρθρου 10 της υποπαρ. Δ9 της παρ. Δ' του άρθρου 2 του ν. 4336/2015».

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

Από τις παρατιθέμενες πιο πάνω διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου στο οποίο εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σ' αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη της Α' Τακτικής Ολομέλειας, συνάγονται τα ακόλουθα:

21. Η Σχολή Εθνικής Άμυνας (στο εξής και Σ.ΕΘ.Α) και η Ανώτατη Διακλαδική Σχολή Πολέμου (στο εξής και Α.ΔΙ.Σ.ΠΟ) αποτελούν υπηρεσίες του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας επιμορφωτικού χαρακτήρα¹¹ και ειδικότερα:

Η Σ.ΕΘ.Α έχει ως σκοπό την παροχή εκπαίδευσης επί θεμάτων εθνικής άμυνας και αμυντικών στρατηγικών σπουδών στους αξιωματικούς των Ενόπλων Δυνάμεων, της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού Σώματος, του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής, καθώς και στο προσωπικό των Υπουργείων, οργανισμών και επιχειρήσεων δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου που σχετίζονται με την πολιτική άμυνα της χώρας, με σκοπό την κατάρτιση στελεχών ικανών να αναλαμβάνουν επιτελικές - ηγετικές θέσεις, ανταποκρινόμενοι στο χειρισμό θεμάτων στρατηγικής, εθνικής άμυνας και ασφάλειας και την καλλιέργεια πνεύματος συναντίληψης, συνεργασίας και συνέργειας μεταξύ των Κλάδων των ΕΔ, των Σωμάτων Ασφαλείας, του Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. και των φορέων του ευρύτερου δημόσιου και ιδιωτικού τομέα που σχετίζονται με την πολιτική άμυνα της χώρας. Τα πρόσωπα αυτά (αξιωματικοί και υπάλληλοι), ανεξάρτητα από τον τρόπο παρακολούθησης των σπουδών τους, με κανονική φοίτηση στη Σχολή ή με αλληλογραφία, θεωρούνται σπουδαστές της Σχολής, με τη διαφορά ότι στην πρώτη περίπτωση, σε αντίθεση με τη δεύτερη, θεωρούνται ότι ανήκουν στη δύναμη της Σχολής.

¹¹ ΣΤΕ 3942/1998.

Η Α.ΔΙ.Σ.ΠΟ έχει ως σκοπό την παροχή διακλαδικής εκπαίδευσης επιχειρησιακού και στρατηγικού επιπέδου καθώς και επιμόρφωσης σε βασικά θέματα γεωπολιτικής σε ανώτερους αξιωματικούς των τριών κλάδων και των Κοινών Σωμάτων των Ενόπλων Δυνάμεων (Στρατού, Αεροπορίας και Ναυτικού), σε αξιωματικούς της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού Σώματος και του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής, καθώς και σε αξιωματικούς ξένων κρατών.

22. Με τις γενικού περιεχομένου εξουσιοδοτικές διατάξεις του ν. 1502/1950, όπως αντικαταστάθηκαν με το ν.δ. 376/1969, προβλέφθηκε ο καθορισμός, με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής Άμυνας και Οικονομικών, αποζημίωσης, μεταξύ άλλων, και για τους στρατιωτικούς που μετακινούνται προς φοίτηση ή εκπαίδευση σε Σχολές ή Κέντρα Εκπαίδευσης, ενώ, με τις ειδικές διατάξεις του άρθρου 1 του ν.δ. 65/1968, όπως αντικαταστάθηκε με το ν. 3648/2008, προβλέφθηκε η χορήγηση μηνιαίου επιδόματος στους σπουδαστές της Σχολής Εθνικής Άμυνας και της Ανώτατης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου, για την αντιμετώπιση των πρόσθετων δαπανών στις οποίες υποβάλλονται κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους, το ύψος του οποίου εξουσιοδοτήθηκαν να καθορίσουν με απόφασή τους οι Υπουργοί Οικονομίας και Οικονομικών και Εθνικής Άμυνας.

Με τη με αριθμό 2012186/1255/0022/15-7-1993 Απόφαση των Υπουργών Εθνικής Άμυνας και Οικονομικών, που εκδόθηκε δυνάμει των παραπάνω εξουσιοδοτικών διατάξεων, για τους στρατιωτικούς που μετακινούνται για φοίτηση σε Σχολές και Κέντρα Εκπαίδευσης που λειτουργούν σε άλλες φρουρές, καθορίστηκε αποζημίωση σε διάφορα ποσοστά, επί του βασικού μισθού και της αναλογούσας σε αυτόν Α.Τ.Α. από 1-5-1984, ανάλογα με την οικογενειακή τους κατάσταση (άρθρο 1 παρ. 1), μειούμενη στο μισό σε περίπτωση παροχής στέγης (άρθρο 3 παρ. 1), ενώ ειδικά για τους σπουδαστές της Σχολής Εθνικής Άμυνας (στρατιωτικούς και τους δημοσίους υπαλλήλους) μηνιαίο επίδομα, με τα αναφερόμενα εκεί ποσοστά επί του εκάστοτε βασικού τους μηνιαίου μισθού, συν την αναλογούσα σε αυτόν Α.Τ.Α (άρθρο 2 παρ. 1), υπό την προϋπόθεση όμως, της μη καταβολής σε αυτούς αποζημίωσης εκπαίδευσης, την οποία δικαιούνται και οι μετακινούμενοι για φοίτηση από απόσταση άνω των 25 χλμ. δημόσιοι υπάλληλοι. Στη συνέχεια, με τη με αριθμό Φ.840/3/128672/Σ.574/31-3-2014 Απόφαση των

Αναπληρωτών Υπουργών Οικονομικών και Εθνικής Άμυνας υπήχθησαν στο ρυθμιστικό πεδίο της προαναφερόμενης από 15-7-1993 Απόφασης και οι σπουδαστές της Ανώτατης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου.

23. Με τις διατάξεις του ν. 4336/2015 (Μέρος Β,΄ Παράγραφος Δ, Υποπαράγραφος Δ9, άρθρο 2), στο πλαίσιο εξορθολογισμού και απλούστευσης των προβλέψεων για την ομαλότερη λειτουργία των μετακινήσεων, εντός και εκτός Επικρατείας, των λειτουργών και υπαλλήλων του δημόσιου τομέα και εκσυγχρονισμού του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου, θεσμοθετήθηκαν σε ενιαία βάση οι προϋποθέσεις μετακίνησης των παραπάνω προσώπων και περιγράφονται αναλυτικά και με αντικειμενικό για όλους τρόπο οι καταβαλλόμενες παροχές για κάλυψη των σχετικών δαπανών. Στο πλαίσιο αυτό, στο άρθρο 1 του Κεφαλαίου Α΄ της Υποπαραγράφου Δ9 του ως άνω νόμου, παρουσιάζονται με σαφή και μόνιμο τρόπο οι βασικές έννοιες, όπως δαπάνες μετακίνησης, έξοδα κίνησης, διανυκτέρευσης, ημερήσια αποζημίωση κλπ. για να αποφεύγονται τυχόν ερμηνευτικές διαφωνίες μεταξύ των διαφόρων υπηρεσιών, ενώ στο άρθρο 2 ορίζεται ότι στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του νόμου αυτού υπάγονται, μεταξύ άλλων, οι μετακινούμενοι με οποιαδήποτε ιδιότητα, με εντολή φορέα του Δημοσίου, όπως αυτός ορίστηκε στην περ. στ΄ της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014, μεταξύ άλλων, και για συμμετοχή σε ημερίδες, διημερίδες, συνέδρια, σεμινάρια, εκπαίδευση και μετεκπαίδευση, δηλαδή για επιμορφωτικούς σκοπούς. Περαιτέρω, στο άρθρο 11 του ν. 4336/2015, προκειμένου να υπάρξει εναρμόνιση με τη σύγχρονη πραγματικότητα, η ημερήσια αποζημίωση καθορίζεται στο ποσό των σαράντα (40) ευρώ και ορίζεται ρητά ότι ποσά υψηλότερα από αυτό από όπου και αν προβλέπονται παύουν να ισχύουν, στο δε άρθρο 27 περιέχεται γενική καταργητική ρήτρα των προγενέστερων διατάξεων για τις μετακινήσεις του ν. 2685/1999 (άρθρα 1 έως 24 και 32) και των υπουργικών αποφάσεων που είχαν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότησή του, καθώς και κάθε άλλης γενικής ή ειδικής διάταξης που αντίκειται στις διατάξεις του εν λόγω νόμου (4336/2015) ή ρυθμίζει με διαφορετικό τρόπο τα θέματα που διέπονται από αυτόν. Στην έννοια, εξάλλου, του φορέα του Δημοσίου, κατά τη ρητή διάταξη της περ. στ΄ της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014, στο οποίο παραπέμπει η παραπάνω διάταξη, περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, και τα Υπουργεία.

24. Με βάση τα παραπάνω, κατά την ομόφωνη γνώμη της Ολομέλειας, όσον αφορά στους σπουδαστές της Σχολής Εθνικής Άμυνας, οι οποίοι έχουν την ιδιότητα του δημοσίου πολιτικού υπαλλήλου, οι διατάξεις του άρθρου 1 του ν.δ. 65/1968, όπως έχουν τροποποιηθεί, και οι αντίστοιχες διατάξεις της Κ.Υ.Α με αριθμό 2012186/1255/0022/15-7-1993, έχουν καταργηθεί με το άρθρο 27 του μεταγενέστερου ν. 4336/2015, με τις διατάξεις των άρθρων 1 έως 11 του οποίου ρυθμίζονται ειδικά, μεταξύ άλλων, και οι παροχές γενικά (έξοδα και αποζημίωση) που δικαιούνται οι μετακινούμενοι για επιμορφωτικούς σκοπούς δημόσιοι υπάλληλοι και, επομένως, και για φοίτηση στην παραπάνω Σχολή Εθνικής Άμυνας¹².

25. Σε σχέση με την εξακολούθηση ή μη ισχύος των επίμαχων διατάξεων για τους στρατιωτικούς των Ενόπλων Δυνάμεων, σπουδαστές της Σχολής Εθνικής Άμυνας και της Ανώτατης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου, κατά τη συζήτηση ενώπιον της Ολομέλειας, διαμορφώθηκαν δύο (2) γνώμες.

26. Κατά τη γνώμη της πλειοψηφίας, που απαρτίστηκε από τους Νίκη Μαριόλη, Πρόεδρο του Ν.Σ.Κ., Βασιλική Πανταζή, Στυλιανή Χαριτάκη, Δήμητρα Κεφάλια, Αντιπρόεδρους του Ν.Σ.Κ. και Κωνσταντίνα Χριστοπούλου, Ευαγγελία Σκαλτσά, Αγγελική Καστανά, Σταύρο Σπυρόπουλο, Βασίλειο Καραγεώργο, Ιουλία Σφυρή, Ευτυχία Κασομένου, Παρασκευά Χρυσοστομίδη, Ιωάννη Αλεξανδράκη, Νικόλαο Πατηνιώτη, Φωτεινή Δεδούση, Παναγιώτη Δημόπουλο, Χρυσούλα Τσιαβού, Παναγιώτη Πανάγο, Σπυρίδωνα Μαυρογιάννη, Ελένη Λευθεριώτου, Εμμανουέλα Πανοπούλου, Θωμά Καζάκο, Μαρία-Λουίζα Μπακαλάκου, Κωνσταντίνα Νασοπούλου, Γεωργία Μπουρδάκου, Θεόδωρο Στριλάκο, Αλεξάνδρα Δημητρακοπούλου, Γεωργία Παπαδάκη, Χρήστο Κοραντζάνη και Παντελεήμονα Παπαδάκη, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (ψηφοί 30), από τη γραμματική ερμηνεία της ειδικής διάταξης του άρθρου 15 του ν. 4336/2015, τόσο πριν όσο και μετά την τελευταία τροποποίησή της με το άρθρο 87 του ν. 4864/2021 (Α΄ 237), συνάγεται, ότι ο νομοθέτης για τους στρατιωτικούς των Ενόπλων Δυνάμεων, σε αντίθεση με τις γενικές ως άνω προβλέψεις του ν. 4336/2015 για τους δημοσίους υπαλλήλους, επιφυλάχθηκε να καθορίσει με προεδρικό διάταγμα το ύψος, τους όρους και τις προϋποθέσεις καταβολής των δαπανών

¹² ΔΠρΑθ 15459/2022

μετακίνησης εσωτερικού και της αποζημίωσης εκπαίδευσης που δικαιούνται «μετακινούμενοι» για φοίτηση ή εκπαίδευσή τους. Διατήρησε δε ρητά το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο μέχρι την έκδοση του διατάγματος, η προθεσμία για την οποία παρατάθηκε διαδοχικά με διατάξεις νόμων έως και την 31-12-2021, μέχρι την κατάργησή της με το άρθρο 87 του ν. 4864/2021. Ως υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο, που καθορίζει τον τρόπο αποζημίωσης των μετακινήσεων των ανωτέρω στρατιωτικών, νοείται αυτό που ίσχυε στις 31-12-2015, σύμφωνα με το άρθρο 65 παρ. 1 του ν. 4554/2018. Τούτο ορίζεται ρητά στην εν λόγω διάταξη ενώ, εξάλλου, ούτε με τις σχετικές για τις παρατάσεις διατάξεις ούτε με τη διάταξη του άρθρου 87 του ν. 4864/21, που κατάργησε την αποκλειστική προθεσμία έκδοσης του διατάγματος, θεσπίστηκε νέα ουσιαστική ρύθμιση (τροποποιητική ή καταργητική) που να αφορά το εφαρμοστέο για τις επίμαχες παροχές καθεστώ. Προς επιβεβαίωση των ανωτέρω, η διάταξη του άρθρου 87 του ν. 4864/2021 προέβλεπε την κατάργηση του γ' εδαφίου του άρθρου 15 του ν. 4336/2015, που όριζε ότι εφαρμόζονται οι διατάξεις του τελευταίου αυτού νόμου, σε περίπτωση μη έκδοσης του διατάγματος¹³.

27. Εξάλλου, με το άρθρο 37 του ν. 5079/2023 ο νομοθέτης όρισε ότι από 1-1-24 και μέχρι την έκδοση του προεδρικού διατάγματος του άρθρου 15 του ν. 4336/2015, θα εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις του άρθρου 8 και της παρ. 2 του άρθρου 10 της υποπαρ. Δ9 της παρ. Δ' του άρθρου 2 του ν. 4336/2015, που αφορούν τη χιλιομετρική αποζημίωση και τα έξοδα διανυκτέρευσης εσωτερικού κατά τις μετακινήσεις των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας. Όπως προκύπτει από την Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης, με την αναλογική εφαρμογή των διατάξεων του ν.

¹³ Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση της διάταξης του άρθρου 87 του ν. 4864/21, που περιλαμβάνεται σε κατατεθείσα τροπολογία του Υπουργείου Οικονομικών, «*Η διάταξη κρίνεται απαραίτητη, προκειμένου να αρθεί η αποκλειστική προθεσμία για λόγους ευελιξίας της Διοίκησης. Με αυτόν τον τρόπο θα καταστεί ευχερέστερη η αντιμετώπιση των αναφυόμενων ζητημάτων σε συνάρτηση με τον εκάστοτε διοικητικό φόρτο των εμπλεκόμενων φορέων*». Στόχος της ρύθμισης σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση είναι «*Η ολοκλήρωση των διαδικασιών έκδοσης προεδρικού διατάγματος, προκειμένου να έρθουν σε συμφωνία οι εμπλεκόμενοι φορείς, αλλά και να δημιουργηθεί ένα ολοκληρωμένο νομικό πλαίσιο σχετικά με τις δαπάνες μετακίνησης των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας*». Στη δε έκθεση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους αναφέρεται: «*Καταργείται η ισχύουσα αποκλειστική προθεσμία έως την 31.12.2021 για την έκδοση προεδρικού διατάγματος, με το οποίο καθορίζονται το ύψος, οι όροι και οι προϋποθέσεις καταβολής των δαπανών μετακίνησης εσωτερικού και η αποζημίωση εκπαίδευσης στα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας*».

4336/2015 επιδιώκεται η χορήγηση, από 1-1-2024, και στα μετακινούμενα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας, της αύξησης της χιλιομετρικής αποζημίωσης και των εξόδων διανυκτέρευσης εσωτερικού, που χορηγήθηκε στους λοιπούς δημοσίους υπαλλήλους με το ν. 5045/2023 (Α' 136).

28. Πρέπει να επισημανθεί, ότι τόσο η χιλιομετρική αποζημίωση όσο και οι δαπάνες διανυκτέρευσης αποτελούν μέρος των οδοιπορικών εξόδων, η καταβολή των οποίων, για το μετακινούμενο στο εσωτερικό στρατιωτικό προσωπικό των Ενόπλων Δυνάμεων, διέπεται από το π.δ. 200/1993 «Περί οδοιπορικών εξόδων του στρατιωτικού προσωπικού των Ε.Δ.» (Α' 75), τόσο υπό την ισχύ του ν. 2685/1999 (άρθρο 33 παρ. 1)¹⁴, όσο και μετά το ν. 4336/2015, δυνάμει της μεταβατικής διάταξης του άρθρου 15 αυτού. Αντίθετα, η αποζημίωση εκπαίδευσης και το μηνιαίο επίδομα του άρθρου 1 του ν.δ. 65/1968 (Α' 303), όπως ισχύει, και των με αριθμ. 2012186/1255/0022/15-7-1993 (Β' 528) και Φ. 840/3/128672/Σ.574/2014 (Β' 782) αποφάσεων των Υπουργών Εθνικής Άμυνας και Οικονομικών, αποτελούν ειδικές δαπάνες μετακίνησης για εκπαίδευση των στρατιωτικών των Ενόπλων Δυνάμεων, οι οποίες διακρίνονται από τα αναλογούντα κατά περίπτωση οδοιπορικά έξοδα και καταβάλλονται επιπλέον αυτών¹⁵. Ειδικότερα, η αποζημίωση εκπαίδευσης καταβάλλεται στην περίπτωση μετακίνησης για εκπαίδευση εκτός φρουράς ενώ το μηνιαίο επίδομα, καταβάλλεται όταν δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις καταβολής αποζημίωσης, δηλαδή στην περίπτωση μετακίνησης για εκπαίδευση εντός φρουράς. Κατά συνέπεια, η διάταξη του άρθρου 37 του ν. 5079/2023 δεν σχετίζεται με την αποζημίωση εκπαίδευσης και το μηνιαίο επίδομα ούτε μεταβάλλει το νομοθετικό πλαίσιο που ο νομοθέτης διατήρησε ως εφαρμοστέο για την καταβολή τους, δηλαδή το υφιστάμενο κατά τις 31-12-2015, αποκλείοντας την εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4336/2015.

29. Το μέχρι σήμερα, αλλά και κατά την 31-12-2015, υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο για την αποζημίωση εκπαίδευσης και το μηνιαίο επίδομα των στρατιωτικών των Ενόπλων Δυνάμεων, σπουδαστών της Σ.ΕΘ.Α και της Α.Δι.Σ.ΠΟ, είναι οι διατάξεις του άρθρου 1 του ν.δ. 65/1968, όπως έχουν τροποποιηθεί με το άρθρο 16 του ν. 3648/2008, καθώς και οι διατάξεις

¹⁴ ΔΕΦΑΘ 3015/2019, ΔΠΡΑΘ 17816/2017

¹⁵ ΔΠΡΑΘ 11257/2018, 5392/2017, 10691/2017

των Κ.Υ.Α με αριθμούς 2012186/1255/0022/15-7-1993 και Φ.840/3/128672/Σ.574/31-3-2014. Οι τελευταίες αυτές διατάξεις δεν καταργήθηκαν από τις μισθολογικού χαρακτήρα διατάξεις του άρθρου 127 παρ. Κ του ν. 4472/2017, αφενός μεν λόγω του μεταβατικού χαρακτήρα της διάταξης του άρθρου 15 του ν. 4336/2015, που διατηρήθηκε και μετά την τροποποίησή της¹⁶, αφετέρου δε διότι οι προαναφερόμενες διατάξεις του ν. 4472/2017 αφορούν άλλου είδους παροχές, επιδόματα και αποζημιώσεις και όχι τις προβλεπόμενες στο ν. 4336/2015 δαπάνες μετακίνησης (σχετική και η με αριθμό οικ.2/52259/ΔΕΠ/ 19-7-2017 απόφαση – ερμηνευτική εγκύκλιος του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών). Αντίθετη ερμηνεία δεν μπορεί να συναχθεί από την παράλειψη ειδικής αναφοράς στην αποζημίωση εκπαίδευσης στο άρθρο 65 του ν. 4554/2018, διότι, όπως προεκτέθηκε, οι δαπάνες μετακίνησης περιλαμβάνουν, εκτός από τα οδοιπορικά έξοδα, και την αποζημίωση εκπαίδευσης και το μηνιαίο επίδομα που καταβάλλεται εναλλακτικά όταν δεν δικαιολογείται η καταβολή αποζημίωσης, αλλά και διότι η αποζημίωση εκπαίδευσης αναφέρεται ρητά στην αιτιολογική έκθεση της ως άνω διάταξης. Εξάλλου, και με το άρθρο 87 του ν. 4864/2021 (Α' 237), την τελευταία δηλαδή τροποποίηση της διάταξης του άρθρου 15 του ν. 4336/2015, διατηρήθηκε η αναφορά στην αποζημίωση εκπαίδευσης, ενώ η διάταξη του άρθρου 37 του ν. 5079/2023 ρυθμίζει, όπως προαναφέρθηκε, διαφορετικό ζήτημα.

30. Κατά τη γνώμη της μειοψηφίας, που απαρτίσθηκε από τους Διονύσιο Χειμώνα, Κωνσταντίνο Γεωργιάδη και Ουρανία Πατσοπούλου, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (ψήφοι 3), προς την οποία συντάχθηκε και ο εισηγητής Νικόλαος Δημητρακόπουλος, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ., με το ν. 4472/2017, στις διατάξεις του οποίου υπάγονται, μεταξύ άλλων, και τα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων (Μέρος ΣΤ', άρθρο 127), στο πλαίσιο εξορθολογισμού των αποδοχών του προσωπικού που αμείβεται σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού, είτε με τη συγχώνευση ορισμένων επιδομάτων, είτε με την κατάργηση άλλων που στερούνταν στην πραγματικότητα δικαιολογητικού λόγου χορήγησης (βλ. αιτιολογική έκθεση του ν. 4472/2017 και ΣΤΕ 852-5/2019), ορίστηκαν περιοριστικά τα παρεχόμενα κατά μήνα

¹⁶ πρβλ. ΔΠρΑθ 15459/22

επιδόματα και κάθε είδους παροχές και αποζημιώσεις (όπως π.χ. το επίδομα και οι αποζημιώσεις, που προβλέπονται στις διατάξεις των περιπτώσεων Ζ, Η, Θ και Ι του άρθρου 127) και καταργήθηκαν ρητά (περίπτωση Κ του ίδιου άρθρου) όλες οι προβλεπόμενες από άλλες γενικές ή ειδικές διατάξεις παροχές με οποιαδήποτε ονομασία και από οποιαδήποτε πηγή (βλ. ΝΣΚ 81/2019). Η διάταξη αυτή, όπως προκύπτει από το γράμμα της, δεν αφορά μόνο σε παροχές, επιδόματα και αποζημιώσεις μισθολογικού χαρακτήρα, αλλά και σε όλα γενικά τα επιδόματα και τις αποζημιώσεις, με οποιαδήποτε ονομασία, που προβλέπονται από άλλες γενικές ή ειδικές διατάξεις. Συνεπώς, αφορά και στην επίμαχη αποζημίωση εκπαίδευσης και το επίδομα.

31. Περαιτέρω, στο κείμενο της διάταξης του εδ. γ' της παρ. 1 του άρθρου 65 του ν. 4554/2018, το οποίο τιτλοφορείται *«Ρυθμίσεις για τη μετακίνηση των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας και τροποποίηση του άρθρου 22 του ν. 4354/2015»*, ορίζεται το νομοθετικό καθεστώς που εφαρμόζεται για τον καθορισμό του τρόπου, του ύψους και των όρων και προϋποθέσεων των δαπανών μετακίνησης των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας, μέχρι να εκδοθεί το προεδρικό διάταγμα που προβλέπεται στο άρθρο 15 του Κεφαλαίου Β' της υποπαραγράφου Δ9 της παρ. Δ' του άρθρου 2 του ν. 4336/2015. Η συγκεκριμένη διάταξη δεν αναφέρει την επίμαχη αποζημίωση εκπαίδευσης και δεν ορίζει το νομοθετικό καθεστώς που εφαρμόζεται για τον καθορισμό του τρόπου, του ύψους και των όρων και προϋποθέσεων χορήγησής της. Σημειώνεται συναφώς ότι στο κείμενο της διάταξης του εδ. α' του άρθρου 15 του Κεφαλαίου Β' της υποπαραγράφου Δ9 της παρ. Δ' του άρθρου 2 του ν. 4336/2015, όπως πλέον διαμορφώθηκε με το άρθρο 87 του ν.4864/2021, οι δαπάνες μετακίνησης εσωτερικού διακρίνονται σαφώς από την αποζημίωση εκπαίδευσης, αφού ορίζεται ότι *«Με προεδρικό διάταγμα, ... καθορίζονται το ύψος, οι όροι και οι προϋποθέσεις καταβολής των δαπανών μετακίνησης εσωτερικού και η αποζημίωση εκπαίδευσης... Μέχρι την έκδοση του προεδρικού διατάγματος του προηγούμενου εδαφίου, εξακολουθεί να ισχύει το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο που καθορίζει τον τρόπο αποζημίωσης των μετακινήσεων των ανωτέρω στελεχών»*.

32. Εξάλλου, η ως άνω αποζημίωση και το επίδομα, δεν μνημονεύονται σε καμία νομοθετική διάταξη μετά την ισχύ του ν. 4472/2017, με την εξαίρεση,

ενδεχομένως, της αμφίσημης διατύπωσης του άρθρου 3 παρ. 2 του π.δ. 33/2020, ούτε στο προϊσχύσαν άρθρο 32 του ν. 4772/2021, λόγω λήξης του χρονικού πεδίου εφαρμογής του, με το οποίο απλά είχε παραταθεί μέχρι τις 31-12-2021 η προθεσμία που προβλεπόταν στο πρώτο εδάφιο του άρθρου 15 της Υποπαραγράφου Δ9 της Παραγράφου Δ' του άρθρου 2 του ν.4336/2015.

33. Κατ' ακολουθία τούτων κατά τη γνώμη αυτή, οι διατάξεις του άρθρου 1 του ν.δ.65/1968, όπως έχουν τροποποιηθεί, και οι κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής Άμυνας και Οικονομικών, οι οποίες εκδόθηκαν κατ' εξουσιοδότηση των παραπάνω διατάξεων, με αριθμούς 2012186/1255/0022/15-7-1993 και Φ.840/3/128672/Σ.574/31-3-2014, αντίστοιχα, δεν εξακολουθούν να ισχύουν, ως προς τους στρατιωτικούς, αλλά έχουν καταργηθεί, ως προς αυτούς, δυνάμει της διάταξης της παραγράφου Κ του Μέρους ΣΤ' του Κεφαλαίου Α' του ν. 4472/2017.

Τονίζεται ιδιαίτερος ότι εξαίρεση ως προς την καταργητική αυτή διάταξη της παραγράφου Κ εισήγαγε προσφάτως ο ίδιος ο νομοθέτης με τη θέσπιση των παραγράφων ΚΑ και ΚΒ, σε συμπλήρωση αυτής, η οποία εξακολουθεί να ισχύει. Με τις εν λόγω παραγράφους ο νομοθέτης προέβλεψε ειδικώς τις περιπτώσεις συγκεκριμένων αποζημιώσεων, δηλαδή δημοσιονομικού βάρους, οι οποίες είναι για το λόγο αυτό στενά και περιοριστικά ερμηνευτές, μη δυνάμενες να τύχουν επεκτατικής ή ανάλογης εφαρμογής σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση και μη επιτρέποντας τη διατήρηση άλλων παρόμοιων πλην αυτών, η δε χορήγηση μισθού ή άλλης αμοιβής, όπως είναι τα κάθε φύσεως επιδόματα, έχει κριθεί (ΣΤΕ 2509/2021 σκ.7, βλ. και ΣΤΕ 95/2013 Ολομ.) ότι εφόσον βαρύνουν τον προϋπολογισμό του Κράτους, επιτρέπεται μόνον αν προβλέπεται από διατάξεις τυπικού νόμου ή κανονιστικής πράξης της Διοίκησης, εκδιδόμενης βάσει νομοθετικής εξουσιοδότησεως, με την οποία πρέπει να καθορίζονται συγκεκριμένα κριτήρια και προϋποθέσεις για την άσκηση της κανονιστικής εξουσίας της Διοίκησης.

34. Ως προς το ειδικότερο ζήτημα της βάσης υπολογισμού των παραπάνω παροχών για τους στρατιωτικούς των Ενόπλων Δυνάμεων, σπουδαστές της Σχολής Εθνικής Άμυνας και της Ανώτατης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου, κατά τη συζήτηση ενώπιον της Ολομέλειας, διαμορφώθηκαν τρεις (3) γνώμες.

35. Κατά τη γνώμη της πλειοψηφίας, που απαρτίσθηκε από τους Νίκη Μαριόλη, Πρόεδρο του Ν.Σ.Κ., Βασιλική Πανταζή, Στυλιανή Χαριτάκη, Δήμητρα Κεφάλα, Αντιπρόεδρους του Ν.Σ.Κ. και Κωνσταντίνα Χριστοπούλου, Ευαγγελία Σκαλτσά, Αγγελική Καστανά, Σταύρο Σπυρόπουλο, Ιουλία Σφυρή, Ευτυχία Κασομένου, Παρασκευά Χρυσοστομίδη, Ιωάννη Αλεξανδράκη, Νικόλαο Πατηνιώτη, Φωτεινή Δεδούση, Κωνσταντίνο Γεωργιάδη, Παναγιώτη Δημόπουλο, Χρυσούλα Τσιαβού, Παναγιώτη Πανάγο, Σπυρίδωνα Μαυρογιάννη, Ελένη Λευθεριώτου, Εμμανουέλα Πανοπούλου, Μαρία-Λουΐζα Μπακαλάκου, Ουρανία Πατσοπούλου, Γεωργία Μπουρδάκου, Θεόδωρο Στριλάκο, Αλεξάνδρα Δημητρακοπούλου, Γεωργία Παπαδάκη, Χρήστο Κοραντζάνη και Παντελεήμονα Παπαδάκη, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (ψήφοι 29), το μισθολόγιο των στρατιωτικών στις 31-12-2015 ρυθμιζόταν από τον ν. 4307/2014 και ειδικότερα από το άρθρο 86 αυτού. Οι διατάξεις όμως αυτές, καθώς και οι προγενέστερες του ν. 4093/2012 κρίθηκαν αντισυνταγματικές από τότε που ίσχυσαν, με αποφάσεις της Ολομέλειας του ΣΤΕ (με αριθμούς 1125-1128/2016 και 2192-2196/2014, αντίστοιχα). Μετά την κήρυξη της αντισυνταγματικότητας των νόμων αυτών, αναβίωσαν και ίσχυσαν μέχρι τη θέση σε ισχύ του ν. 4472/2017, οι προ του ν. 4093/2012 σχετικές διατάξεις του ν. 3205/2003 και κατά συνέπεια και ο καθοριζόμενος στο άρθρο 50 του νόμου αυτού βασικός μισθός, όπως αναπροσαρμόστηκε στη συνέχεια με το άρθρο 5 περ. β΄ του Κεφαλαίου Β΄ του ν. 3670/2008 (Α΄117)¹⁷ και όπως είχε διαμορφωθεί πριν τις μειώσεις του ν. 4093/2012.

36. Επομένως, με βάση: α) τη γραμματική ερμηνεία της διάταξης του άρθρου 15 του ν. 4336/2015 και τον ρυθμιστικό σκοπό που ο νομοθέτης επεδίωκε με τη θέσπισή της, με δεδομένο και τον μεταβατικό χαρακτήρα της, που επιβεβαιώνεται εκ νέου με τη διάταξη του άρθρου 37 του ν. 5079/2023, β) τη ρητή πρόβλεψη του άρθρου 65 ν. 4554/2018, και μάλιστα σε χρόνο κατά τον οποίο είχε ήδη τεθεί σε ισχύ ο ν. 4472/2017, περί εφαρμογής του νομοθετικού καθεστώτος της 31-12-2015, γ) τη μη τροποποίησή του με τους μεταγενέστερους νόμους (άρθρα 55 του ν. 4701/2020, 32 του ν. 4772/2021 και 87 του ν. 4864/2021 «Επιχείρημα εκ της σιωπής του νόμου»), που

¹⁷ Άρθρο 5 Αναπροσαρμογή βασικών μισθών α).....β) Ανθυπολοχαγού, σε οκτακόσια ογδόντα δύο ευρώ (882 €) από 1.1.2008 και σε οκτακόσια ενενήντα εννέα ευρώ (899 €) από 1.10.2008 (άρθρο 50 παρ. 3 του ν. 3205/2003 και άρθρο 8 παρ. 1 του ν. 3620/2007, Α΄ 276).

επεξέτειναν διαδοχικά και τελικά κατάργησαν την προθεσμία έκδοσης του προβλεπόμενου στο άρθρο 15 του ν. 4336/2015 προεδρικού διατάγματος και, συνακόλουθα, την εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4336/2015 σε περίπτωση μη έκδοσης του προεδρικού διατάγματος¹⁸, η αποζημίωση εκπαίδευσης και το μηνιαίο επίδομα που καταβάλλεται στους στρατιωτικούς, σπουδαστές της Σ.ΕΘ.Α και της Α.Δι.Σ.ΠΟ, δεν συνδέεται με το εκάστοτε ισχύον ειδικό μισθολόγιο των προαναφερόμενων υπαλλήλων. Αντίθετα με την προαναφερθείσα διάταξη θεσπίζεται πάγια ρύθμιση συναπτόμενη με το κατά τον χρόνο αυτό (2015) ισχύον μισθολογικό καθεστώς των εν λόγω υπαλλήλων. Ως εκ τούτου, η αποζημίωση εκπαίδευσης και το μηνιαίο επίδομα που καταβάλλεται στους στρατιωτικούς σπουδαστές της Σ.ΕΘ.Α και της Α.Δι.Σ.ΠΟ υπολογίζεται, μετά την κατάργηση της ΑΤΑ, με βάση τον μηνιαίο βασικό μισθό του άρθρου 50 του ν. 3205/2003, όπως καθοριζόταν μετά την αναπροσαρμογή του με το άρθρο 5 περ. β΄ του Κεφαλαίου Β΄ του ν. 3670/2008 (Α΄ 117) και όπως είχε διαμορφωθεί πριν τις μειώσεις του ν. 4093/2012.

37. Κατά την πρώτη μειοψηφήσασα γνώμη, που απαρτίστηκε από τους Βασίλειο Καραγεώργο, Θωμά Καζάκο και Κωνσταντίνα Νασοπούλου, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (ψήφοι 3), ως βάση υπολογισμού των εξεταζόμενων παροχών, πρέπει να ληφθεί το ισχύον στις 31-12-2015 μισθολογικό καθεστώς των στρατιωτικών, στο οποίο παραπέμπει το άρθρο 65 παρ. 1 εδάφιο γ΄ του ν. 4554/2018, και ειδικότερα η διάταξη του άρθρου 86 παρ. 2 του ν. 4307/2014 (με την οποία τροποποιήθηκαν οι παράγραφοι 2 και 3 του άρθρου 50 του ν. 3205/2003), και τούτο διότι, ο νομοθέτης του ν. 4554/2018, τελών σε γνώση της διαγνωσθείσας, με τις με αριθμούς 1125-1128/2016 αποφάσεις της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας, αντισυνταγματικότητας της διάταξης αυτής, και παρά το γεγονός ότι ήδη με τον ν. 4472/2017 έχει τροποποιηθεί το μισθολογικό καθεστώς των στρατιωτικών επί το ευμενέστερο, ρητώς παραπέμπει σ΄ αυτήν, αποβλέποντας στη σύνδεση των επίμαχων παροχών, όχι με το εκάστοτε ισχύον μισθολογικό καθεστώς των στρατιωτικών, αλλά με το ύψος των

¹⁸ Με εξαίρεση την πρόσφατη με τον ν. 5079/2023 αναλογική παραπομπή, μέχρι την έκδοση του προβλεπόμενου προεδρικού διατάγματος, στις διατάξεις του ν. 4336/2015, μόνο για τη χιλιομετρική αποζημίωση και τη δαπάνη διανυκτέρευσης.

βασικών μισθών τους, όπως αυτοί είχαν διαμορφωθεί με τη διάταξη αυτή (86 παρ. 2 του ν. 4307/2014) και ίσχυαν κατά την 31-12-2015 και, συνεπώς, η διαγνωσθείσα αντισυνταγματικότητά της, δεν καταλαμβάνει και την εφαρμογή της, ως βάσης για τον προσδιορισμό του ύψους των επίμαχων παροχών, σε κάθε δε περίπτωση, η διαγνωσθείσα αντισυνταγματικότητά της, δεν επέφερε, πάντως, στο πλαίσιο του ισχύοντος συστήματος ελέγχου αντισυνταγματικότητας των νόμων, και την κατάργησή της, η οποία επήλθε, τελικώς και ρητώς, με το άρθρο 160 περ. α΄ του ν. 4472/2017.

38. Κατά τη δεύτερη μειοψηφήσασα γνώμη, που απαρτίστηκε από τον Διονύσιο Χειμώνα, Νομικό Σύμβουλο του Κράτους (ψήφος 1), προς την οποία συντάχθηκε και ο εισηγητής Νικόλαος Δημητρακόπουλος, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ., ως βάση υπολογισμού της αποζημίωσης εκπαίδευσης και του μηνιαίου επιδόματος των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων, σπουδαστών της Σχολής Εθνικής Αμύνης και της Ανώτατης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου, πρέπει να ληφθεί ο βασικός μισθός που προβλέπεται στο άρθρο 125 του ν. 4472/2017, που αποτελεί το ισχύον μισθολόγιο για τους στρατιωτικούς, διότι ο νομοθέτης με την πρόβλεψη περί εφαρμογής του νομοθετικού καθεστώτος της 31-12-2015, δεδομένης της τότε πρόσφατης ρύθμισής του με τον ν. 4307/2014, κατά λογική ερμηνεία, ήθελε να ισχύει το εκάστοτε νεώτερο ισχύον μισθολογικό καθεστώς, η δε ρύθμιση του άρθρου 65 παρ.1 του ν. 4554/2018, που αναφέρει ότι για τον καθορισμό του τρόπου, του ύψους, των όρων και προϋποθέσεων των δαπανών μετακίνησης των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας εφαρμόζεται το νομοθετικό καθεστώς που ίσχυε κατά τις 31-12-2015, κρίνεται αποσπασματική. Μετά δε την κρίση περί αντισυνταγματικότητας των διατάξεων αυτού του τελευταίου νόμου από το ΣτΕ, και την αντικατάστασή του με τον νεώτερό του ν. 4472/2017, ορθολογική είναι η εφαρμογή των ισχυουσών διατάξεων του τελευταίου αυτού νόμου και όχι του ν. 3205/2003, ο οποίος άλλωστε, καταργήθηκε ρητά με το άρθρο 160 του ν. 4472/2017, καθώς θα παρίστατο ανακόλουθο να προβλέπεται ως βάση υπολογισμού της παραπάνω αποζημίωσης ή επιδόματος ο βασικός μισθός του δικαιούχου και ο μισθός αυτός να μην είναι ο βασικός μισθός του μισθολογίου με το οποίο ο ίδιος πράγματι αμείβεται.

39. Με βάση τα προεκτεθέντα, στο ερώτημα που υποβλήθηκε, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Α΄ Τακτική Ολομέλεια) γνωμοδοτεί ως εξής:

A) Στο πρώτο σκέλος του ερωτήματος, ομόφωνα, ότι για τους δημοσίους υπαλλήλους, σπουδαστές της Σχολής Εθνικής Άμυνας, οι διατάξεις του άρθρου 1 του ν.δ. 65/1968, όπως έχουν αντικατασταθεί με το άρθρο 16 του ν. 3648/2008 καθώς και η Κ.Υ.Α. 2012186/1255/0022/15-7-1993, έχουν καταργηθεί με τις μεταγενέστερες διατάξεις της υποπαραγράφου Δ9 του Μέρους Β΄ του ν. 4336/2015, στο ρυθμιστικό πεδίο του οποίου και υπάγονται.

B) Στο δεύτερο σκέλος του ερωτήματος, κατά πλειοψηφία, ότι οι διατάξεις του άρθρου 16 του ν. 3648/2008 (Α΄ 38) και των με αριθμ. 2012186/1255/0022/15-7-1993 (Β΄ 528) και Φ. 840/3/1282/Σ.574/31-3-2014 (Β΄ 782) Αποφάσεων των Υπουργών Εθνικής Άμυνας και Οικονομικών εξακολουθούν να ισχύουν για τους στρατιωτικούς των Ενόπλων Δυνάμεων, σπουδαστές της Σχολής Εθνικής Αμύνης και της Ανώτατης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου και, επομένως, αυτοί δικαιούνται αποζημίωσης εκπαίδευσης ή μηνιαίου επιδόματος, με τις προϋποθέσεις που οι διατάξεις αυτές προβλέπουν και στα οριζόμενα, κατά περίπτωση, ποσοστά.

Γ) Στο τρίτο σκέλος του ερωτήματος, κατά πλειοψηφία, ότι βάση υπολογισμού των παραπάνω παροχών για τους στρατιωτικούς των Ενόπλων Δυνάμεων, σπουδαστές της Σχολής Εθνικής Αμύνης και της Ανώτατης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου, είναι ο μηνιαίος βασικός μισθός των βαθμών της κλίμακας της ιεραρχίας κάθε σπουδαστή του άρθρου 50 του ν. 3205/2003, όπως αυτός καθοριζόταν μετά την αναπροσαρμογή του με το άρθρο 5 περ. β΄ του Κεφαλαίου Β΄ του ν. 3670/2008 και όπως είχε διαμορφωθεί πριν τις μειώσεις του ν. 4093/2012.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 20 Μαΐου 2024

Η Πρόεδρος

**Νίκη Μαριόλη
Πρόεδρος ΝΣΚ**

Οι Εισηγητές

**Γεωργία Παπαδάκη
Νομική Σύμβουλος του Κράτους**

**Νικόλαος Δημητρακόπουλος
Πάρεδρος ΝΣΚ**